

P. OBB → informacje do pA etanolu
P. AM → dlu

Warszawa, dnia 23-03-2022 r.

Minister Klimatu i Środowiska

DELG-WRD.055.341.2022.PK
IK: 1985714
1985714.7164423.5752677

Pan
Piotr Kuczera
Przewodniczący Śląskiego
Związku Gmin i Powiatów

Szanowny Panie Przewodniczący,

w odpowiedzi na pismo z dnia 25 lutego 2022 r., znak: Ldz./24/PK/25022022 przekazujące Stanowisko Zarządu Śląskiego Związku Gmin i Powiatów z dnia 25 lutego 2022 r., w sprawie potrzeby pilnej zmiany ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym, przekazuję poniżej następujące wyjaśnienia.

Na wstępie pragnę wskazać, że w obliczu niełatwej i dynamicznej sytuacji obserwowanej pod koniec 2021 r. objawiającej się w szczególności w gwałtownym wzroście cen energii, gazu i poziomu inflacji wymagane było podjęcie zdecydowanych i skutecznych działań nakierowanych na bezpośrednie i szybkie wsparcie najbardziej potrzebujących obywateli, którzy wskazywali na swoje dramatyczne położenie. W tej sytuacji Rząd RP musiał podjąć natychmiastowe działania wprowadzając bezzwłocznie szereg mechanizmów osłonowych określanych mianem tarczy antyinflacyjnej.

Jednym z elementów tarczy jest dodatek osłonowy wprowadzony ustawą z dnia 17 grudnia 2022 r. o dodatku osłonowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1 i 202), stanowiący skuteczną i doraźną pomoc w sytuacji wywołującej obawę przed obniżeniem stopy życiowej obywateli i brakiem ciągłości dostaw energii. Należy podkreślić, że jest to niespotykane dotychczas rozwiązanie, na które przeznaczono blisko 5 mld zł, które stanowi wsparcie dla blisko 7 mln gospodarstw domowych – czyli dla prawie połowy wszystkich gospodarstw w naszym kraju. W tym miejscu należy podkreślić, że Rząd RP na bieżąco monitoruje sytuację w obszarze dodatku osłonowego i podejmuje adekwatne działania w zakresie zidentyfikowanych problemów.

W kontekście terminów wypłat dodatków osłonowych należy zaznaczyć, że został on zaprojektowany w sposób zapewniający gminom pewien zakres elastyczności działania. Wnioski złożone do 31 stycznia 2022 r. realizowane są przez gminy w terminie do 31 marca 2022 r., a wypłata dodatku ma mieć miejsce w dwóch ratach. Pierwsza z nich ma być wypłacona do 31 marca 2022 r., natomiast druga do 2 grudnia 2022 r. – jest to kluczowe dla wsparcia najbardziej potrzebujących obywateli, aby otrzymali oni wsparcie jeszcze przed okresem, w którym muszą ponosić największe wydatki tj. w okresach Świąt Wielkanocy i Bożego Narodzenia. Jednocześnie należy wskazać, że w przypadku wniosków złożonych po 31 stycznia

Śląski Związek Gmin i Powiatów w Katowicach
Wpł. dn 23/03/2022
L.dz. 126

Wpł. 23.03.22
[Handwritten signature]

2022 r., ich rozpatrywanie będzie realizowane niezwłocznie, ale stosownie do możliwości technicznych jakimi dysponuje gmina, w terminie do 2 grudnia 2022 r. – co daje samorządom znaczną swobodę działania.

Na potrzeby obsługi wniosków złożonych do 31 stycznia 2022 r. gmina w terminie do 15 lutego 2022 r. składa do odpowiedniego wojewody wnioski o przyznanie dotacji – jest to więc termin skorelowany z terminem wypłaty pierwszej raty świadczenia. W tym miejscu warto podkreślić, że konieczność szybkiego uruchomienia obsługi dodatków osłonowych oraz sprawnego przepływu środków finansowych do gmin była również podkreślana przy okazji spotkań z przedstawicielami wojewodów – pierwsze z nich zostało zorganizowane przez Ministra Klimatu i Środowiska jeszcze w grudniu 2021 r. Dodatkowo, w celu sprawnego przepływu środków z budżetu do wojewodów Minister Finansów podjął się we współpracy z Ministrem Klimatu i Środowiska koordynacji tego procesu i przygotował wewnętrzny dokument, zawierający terminy instrukcyjne pozwalające wojewodom sprawnie występować po dotacje, odpowiednio określać kwalifikacje budżetowe i przedstawiać stosowne sprawozdania z wykorzystanych środków.

Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że beneficjenci składający wnioski po 31 stycznia 2022 r., otrzymają świadczenie w formie jednorazowej wypłaty, jednak może ona być zrealizowana nawet do 2 grudnia 2022 r. (jest to termin końcowy wypłaty dodatku osłonowego). Tempo wypłaty dodatków osłonowych będzie zależało od sytuacji poszczególnych gmin – od liczby złożonych tam wniosków oraz czasu niezbędnego na ich obsługę, w tym na przeprowadzenie procesu weryfikacji, a także ilości środków w każdym kwartale. Zatem należy zwrócić uwagę, że termin „niezwłocznie” nie znaczy „natychmiast”. Zgodnie bowiem z orzecznictwem sądów powszechnych, termin niezwłocznie nie jest równoważny z koniecznością natychmiastowej wypłaty świadczenia, oznacza on obowiązek wypłaty świadczenia bez zbędnej zwłoki. Wobec tego, w przypadku gdy wypłata dodatku jest niemożliwa np. z uwagi na brak środków przeznaczonych na ten cel w danym kwartale, organ wstrzymuje wypłatę do czasu pojawienia się stosownych środków. Wypłata dodatku osłonowego powinna być realizowana w najszybszych możliwych terminach, nie obliuguje jednak organów do natychmiastowej wypłaty.

W kontekście środków na obsługę pragnę wskazać, że w ustawie z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym zapewniono środki finansowe przeznaczone dla jednostek samorządu terytorialnego w związku z realizacją nowego zadania. Gminy na obsługę dodatków osłonowych otrzymają 2% łącznej kwoty dotacji wypłacanej w gminie, co jest tym samym poziomem dotacji jaki obowiązuje np. przy dodatku energetycznym. Biorąc jednak pod uwagę, że na wypłatę dodatków osłonowych zostało przeznaczone ok. 4,7 mld zł, środki planowane na obsługę wyniosą łącznie ok. 80 mln zł. Warto mieć na uwadze, że będą to środki znacząco większe w porównaniu do tych otrzymywanych na realizację wypłaty ww. dodatków energetycznych ponieważ same kwoty dodatków osłonowych, a co za tym idzie środki na obsługę, są zdecydowanie wyższe (kwota dodatku energetycznego to obecnie maksymalnie 20,15 zł/miesiąc).

Należy zaznaczyć, że przygotowując przepisy zawarte w ustawie o dodatku osłonowym wykorzystano już sprawdzone i znane mechanizmy (obowiązujące np. w ustawie Prawo energetyczne w zakresie rozwiązań dotyczących dodatków energetycznych czy też w Programie Czyste Powietrze). To zaś pozwoliło na możliwie jak największe odciążenie jednostek samorządu terytorialnego i ułatwienie procesu procedowania wniosków oraz sprawną wypłatę dodatkowego świadczenia, przy ograniczeniu ponoszonych przez samorząd kosztów.

W tym kontekście warto wskazać, że przyznanie dodatku osłonowego nie wymaga wydania decyzji administracyjnej – informację o przyznaniu dodatku wnioskodawca może uzyskać na

podany we wniosku adres poczty e-mail (o ile został przez niego podany), bądź osobiście w swojej gminie. Należy wskazać również, że w obszarze obsługi dodatku osłonowego funkcjonują rozwiązania umożliwiające wypłatę kwot dodatków na wskazany przez wnioskodawcę numer rachunku bankowego (właścicielem rachunku może być osoba trzecia), czy też możliwości składania wniosków drogą elektroniczną (w najbliższym czasie uruchomiona zostanie również możliwość złożenia wniosku bezpośrednio z poziomu platformy e-PUAP) – co zmniejsza dodatkowo koszty obsługi takich wniosków.

Dodatkowo należy mieć na uwadze, że Minister Klimatu i Środowiska starał się zapewnić jak najobszerniejsze uwzględnienie uzasadnionych postulatów i uwag zgłoszonych m.in. przez stronę samorządową do projektów rozporządzeń wykonawczych do ustawy o dodatku osłonowym, które bezpośrednio wpływają na jednostki samorządu terytorialnego w zakresie wypłat dodatku osłonowego. W tym miejscu warto wskazać, że w dniu 29 stycznia 2022 r. w życie weszła nowelizacja ustawy o dodatku osłonowym pozwalająca na skorzystanie z podwyższonej kwoty dodatku większej liczbie beneficjentów. W związku z tym konieczne było wydanie nowego rozporządzenia ministra Klimatu i Środowiska, zawierającego zaktualizowany wzór wniosku o wypłatę dodatku osłonowego. Co istotne, nowe przepisy nie przysparzają gminom dodatkowych kosztów – dotychczas obowiązujące wzory wniosków mogą być stosowane do wyczerpania zapasów już wydrukowanych formularzy.

Pragnę podkreślić, że Minister Klimatu i Środowiska identyfikując potrzeby strony samorządowej w zakresie realizacji nowego zadania podjął szereg działań informacyjno-edukacyjnych stanowiących wsparcie dla jednostek zajmujących się obsługą dodatków osłonowych. Wśród nich należy wymienić m.in. zorganizowanie cyklu webinarów szkoleniowych skierowanych do pracowników gmin, a także udostępnienie na stronie internetowej resortu materiałów informacyjnych – materiału szkoleniowego wideo oraz rozbudowanego dokumentu „Poradnik dla samorządów”, stanowiących kompendium wiedzy i merytoryczne wsparcie w zakresie obsługi dodatków osłonowych (<https://www.gov.pl/web/klimat/dodatek-oslonowy>).

Na stronie internetowej Ministerstwa Klimatu i Środowiska zawarto również katalog najczęściej zadawanych pytań i odpowiedzi z zakresu dodatku osłonowego, a także zamieszczono materiały informacyjne zawierające instrukcję wypełniania wniosku. To dodatkowo pozwoliło odciążyć gminy z konieczności udzielania obywatelom wyjaśnień na najczęstsze pytania i wątpliwości. W tym miejscu warto również wskazać, że Minister Klimatu i Środowiska na bieżąco udziela odpowiedzi na spływające zarówno z gmin, jak i od obywateli liczne pytania dotyczące dodatku osłonowego.

Należy zauważyć również, że w kontekście problemów z uzyskaniem przez gminy danych z baz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych również zostały podjęte niezbędne kroki. Pragnę poinformować, że Zakład podjął działania optymalizacyjne, a także przygotował dla gmin szczegółową instrukcję pozyskania danych z bazy ZUS dla celu dodatku osłonowego. Ww. instrukcja została przesłana do gmin w Polsce, a także została zamieszczona na stronie internetowej Ministerstwa Klimatu i Środowiska (<https://www.gov.pl/web/klimat/instrukcja-pozyskania-danych-z-bazy-zus-dla-celu-dodatku-oslonowego>).

W kontekście przepisu zawartego w art. 2 ust. 3 ustawy z 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym, stanowiącym, że *jedna osoba może wchodzić w skład tylko jednego gospodarstwa domowego*, należy zauważyć, że przepis ten miał zapobiegać sytuacji, w której mogłoby dochodzić do nadużyć i sztucznego tworzenia wieloosobowych gospodarstw domowych w celu wyłudzenia zwiększonych środków finansowych. Należy mieć na uwadze, że przepis ten dotyczy również rodzin gdzie zasądzona została opieka naprzemienna – małżeństwo z zasądzoną opieką naprzemienną powinno zdecydować, w obrębie którego gospodarstwa

domowego do wniosku o wypłatę dodatku osłonowego zostanie wpisane dziecko. W opinii Ministra Klimatu i Środowiska nie ma potrzeby wyłączenia tej grupy i traktowania jej odrębnie – zwłaszcza w kontekście tego, że dodatek osłonowy jest wsparciem o charakterze epizodycznym, wprowadzonym w odpowiedzi na bieżącą trudną sytuację gospodarczą, natomiast świadczenie wychowawcze jest wsparciem o charakterze systemowym.

W kontekście zwiększonej kwoty dodatku dla gospodarstw domowych wykorzystujących do ogrzewania węgla lub paliwa węglopodobne, należy wskazać, że dodatek osłonowy jest zaprojektowany jako świadczenie mające doraźnie łagodzić skutki wzrostu cen i jako taki nie stoi w sprzeczności z celami polityki klimatycznej, w tym z celem ograniczenia niskiej emisji poprzez wymianę źródeł ogrzewania na ekologiczne.

Należy jednocześnie podkreślić, że rozwiązanie polegające na objęciu wyższą kwotą dodatku osłonowego osób wykorzystujących do ogrzewania węgla nie było częścią przedłożenia rządowego, a było ono wynikiem poprawki wniesionej przez grupę posłów. Natomiast sama ustawa została przyjęta zdecydowaną większością głosów – 433 posłów głosowało za jej przyjęciem. Można zatem domniemywać, że ustawodawca mając na uwadze, iż gospodarstwa domowe, które korzystają ze źródeł ogrzewania opartych o węgiel lub paliwa węglopodobne, mogą jednocześnie być szczególnie zagrożone ubóstwem energetycznym i chcąc temu zapobiec (w sytuacji znaczącego wzrostu cen węgla), zdecydował, że dodatek osłonowy będzie zwiększony dla tych gospodarstw domowych.

Warto w tym miejscu zauważyć, że w przypadku większości dotychczas funkcjonujących programów wspierających wymianę źródeł ogrzewania z opartych na paliwa stałe (tzw. „kopciuchy”), takich jak „Czyste Powietrze” czy „STOP-Smog” konieczna była znacząca partycypacja finansowa beneficjentów w postaci własnego wkładu finansowego. Dla osób bardzo ubogich, u których często ubóstwo dochodowe pokrywało się z ubóstwem energetycznym partycypacja ta stanowiła barierę całkowicie uniemożliwiającą skorzystanie z tych programów. Choć sytuacja obecnie uległa zmianie i w aktualnej edycji programu „Czyste Powietrze” wprowadzono rozwiązania dla osób o najniższych dochodach umożliwiając im skorzystanie z najwyższego poziomu dofinansowania, to jednak w dalszym ciągu znacząca grupa tych osób wymaga bieżącego wsparcia poprzez wyższą kwotę dodatku osłonowego.

Na koniec, chcę podkreślić, że wysiłki podjęte wspólnie przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Ministerstwo Finansów wraz z wojewodami oraz samorządami w ramach wdrażania ustawy o dodatku osłonowym mają na celu wyjaśnienie wszelkich wątpliwości i pozwalają gminom na realizację zadań wynikających z ustawy o dodatku osłonowym. Jednocześnie należy wskazać, że Rząd RP na bieżąco monitoruje sytuację w obszarze dodatku osłonowego i podejmuje adekwatne działania w zakresie zidentyfikowanych problemów. Obecnie jednak nie przewiduje się podjęcia kroków w kierunku nowelizacji ww. ustawy.

Z poważaniem

Z up. Ministra

Piotr Dziadzio

Podsekretarz Stanu

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

/ – podpisany cyfrowo/